

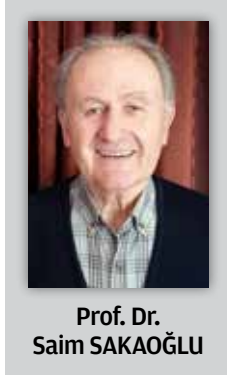
ÇAYBAŞI CADDESİ KONUŞUYOR – 3

Caddemizle ilgili bu yazımızda da insan manzaralarından seçmeler sunulacaktır. Muhtarımız, gönüllü müezziniyiz, çobanımızın kardeşi, vb.

MUHTAR SALİH MIHÇI AMCAMIZ VE GAZYAĞI DAĞITIMI

Caddemizin bağlı olduğu Fahrünnisa Mahallesi'nin hatırlayabildiğim ilk muhtarı, duvar bir komşumuz Salih Mihçî'dir. Biz, mahallemizdeki erkek ve hanımların adlarını bir yakınlık ifadesi taşıması açısından belirli kalıplara sokarak söyledik: Salih Amca değil Salih Ağa ve ondan türetilmiş Sâlâ... Ancak her iki a'yı da uzun söylemeliydik. Hüseyin Amca yerine Hüseyin Ağa ve ondan türetilmiş Üssünâ... Burada da a sesi yine uzun söylenecektir. Saliha Teyze değil Saliha Abla ve ondan türetilmiş Salapla... İlk a sesi ince ve uzun olarak seslendirilecektir.

1914-1918 yılları arasında dünyayı kavuran büyük savaş; *harb-i umumî, dünya harbi, dünya savaşı* gibi adlarla anılırdı. Ta ki. 01 Eylül 1939 tarihinde Almanların Polonya'yı işgal edinceye kadar. Bu işgal de büyüyüp yeni bir büyük savaşa yol açınca tarihçiler önceki-

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

ne Birinci Dünya Savaşı demeye başladılar. Tabii, benim doğumumdan altı ay sonra başlayan öbürüne de İkinci Dünya Savaşı denilmeye başlandı.

Biz, yöneticilerimizin dirayeti sayesinde bu sonuncu savaşa girmedik. Ancak başta Almanlar olmak üzere

bazı dış güçlere ek olarak bazı iç güçler de bizi savaşın içine çekmeye çalıştılar. Biz savaşa girmedik, şehit ve gazimiz olmadı. Ama dünyaya karşı koymanın da bir bedeli olacaktı. Ancak bu bedeli dış güçler ödetmeye çalışırken iç güçler de onlara katkı sağlıyordu. Bazı gıda maddeleri karneye bağlandı. Bu arada başta aydınlatma alanı olmak üzere hayatımızın vaz geçilmezlerinden olan gaz yağı da muhtarlar aracılığıyla dağıtılmaya başlandı.

Muhtarımız duvar bir komşumuz Salih Mihçî amcamız idi, yani benden bir yaş küçük olan oyun arkadaşım Hakkı'nın babası... Evleri iki katlı idi. Üst kata kıvrılarak çıkılan bir merdiven vardı. İşte bu merdivenin altında gaz yağı tenekeleleri bulunduruluyordu. Muhtarımız ise belirlenen gün ve saatlerde ihtiyaç sahiplerine elindeki listeye göre bir litrelik ölçüm aletiyle

Muhtarımız Salih Mihçı Amca

dağıtımını yapardı. Muhtarımız bu işi yaparken ben de Hakkı ile dağıtım işlemini yakından gözlerdik.

O yıllarda çocuk ruhu haliyle gördüğüm bu dağıtımın daha farklı şekillerini 1950'lerin sonlarına doğru da görür olmuştum. Değişik yöntemlerle bazı ihtiyaç maddelerinin de dağıtıldığını hatırlarım. Bunların başında kalay, pencere camı, kamyon lastiği, boya, vb. geliyordu. Bütün bunlarını sebebi, *muhtekir* (ihtikar yapan, vurguncu) veya *karaborsacı* denilen olumsuz tiplerin türemesi idi. Her iki dönemin de ünlü kavramlarından biri ise *Millî Koruma Kanunu* idi.

GÖNÜLLÜ MÜEZZİNİMİZ PEHLİVAN YUSUF YÖRELİ

Çok eski bir tarihe sahip olan camimizin ilk şekli mescid idi. Mescidler, günün üç vaktinde ibadete açılırdı: Sabah, akşam ve yatsı. 06 Mart 1959 Cuma günü mescidimizde ilk Cuma Namazı kılınarak statüsü değiştirildi. Daha önceki yıllarda bir iki defa yenilenen mescidimiz, cami olmasından 50 yıl kadar sonra 30 Kasım 2015 tarihinde bir yangın sonucu kullanılamaz hale gelmişti. Neyse ki ilgililerin destekleriyle camimiz yeniden yapıp ibadete açıldı.

Mescit ve cami imamı olarak 45 yıl kadar imam, sonra da imam ve hatip hizmeti veren rahmetli babam hattat idi. Mescidin duvarlarını güzel hatlarıyla süslemişti. Camiye dönüştürülmesi sırasında bazı yazılar minberin yan ve arkasında kaldığı için kaybolmuştu. Kalan yazılar da son yangın ile kaybolup gittiler. (bkz. bizim, *Fahriün-nisa Mahallesi Çaybaşı Caddesi* adlı kitabımız, Koya 2015, 27)

Mescitlerin müezzini bulun-

Fahri müezziniimiz pehlivan Yusuf Yörelî ve oğulları Haşmet ve Hamza Aydın Yörelî

Üç yıl önce yanan Çaybaşı Caddesi üzerindeki tek cami olan Fahrünnisa Camii'nin yanmadan önceki içten görüntüsü

mazdı. Cemaat arasında bu işi gönüllü olarak yapanlar bulunurdu. Gerçekten de bu işe layık olan komşularımız da vardı. Allahçılar'ın Tevfik ve Tahir Ağabeyler benim tanıdıklarımın başında gelirdi.

Camimiz caddenin çayımıza yakın olan konumda idi. Tam karşısında ise Tollular ile Yöreliler otururdu. Yöreliler denilince aklımıza çeşitli özellikleriyle pehlivan Yusuf Ağabeyimiz gelecektir: (1915-1965). O Devlet Demir Yolları ve Toprak Mahsulleri Ofisi'nde görev yapmıştır.

Camimizin o günkü yapısına

göre, sokak ile camimizin arasında duvar gibi algılanacak uzunca bir yükselti vardı. Yörelî Ağabeyimiz o yükseltiye çıkar ve ezanı okurdu. Farklı bir sesi olduğu için, sesinin ulaşabildiği yerlerdeki komşular, 'Ezanı Yörelî okuyor' derlerdi.

Sözümüze onun çok önemli ve ayrılmaz özelliği olan iki noktayı da ekleyiverelim. Kendisi, eskilerin şikemperver dedikleri türden iştahlı birisi idi. Ayrıca millî güreşçimiz idi ve güreştiği 67 kiloda Türkiye üçüncülüğü de vardı. Oğullarından Haşmet ve Aydın da aynı spor dalında çalışmalar yapmışlardır.

Türkmenlerin Ahmet Türkmen'in büyük oğlu
Hüseyin Türkmen

TÜRKMENLERİN AHMET EFENDİ (TÜRKDEMİR) AMCA

Evi, bizim evin tam karşısında-ki Lütuf adlı çıkmaz sokağın köşesinde idi. Tam bir Anadolu köylüsüydü. Yaz aylarında bir yerlerdeki tarlalarıyla uğraşır, kış aylarında mahallemize gelirdi. Eşi Fatmapla'dan (Fatma Abla) hepsi benden büyük olan bir kızı ve iki oğlu vardı: Havva, Hüseyin ve Alibey.

Ahmet Amca'nın en önemli özelliği, biz okur yazar mahalle çocuklarına vergi belgelerini okutmaktı. Amcamların duvarının dibine çöker torbamsı bir kabdan onlarca makbuzu çıkarırdı. Bizden hangi makbuzun ne ile ilgili olduğunu öğrenir, ayrı ayrı yerlere koyardı. Bunların ait oldukları yıllar önemli idi. Aynı konuyla ilgili

makbuzların üzerinde yazılı olan miktarlar da onu ilgilendirirdi.

Bazen bir konu aklına takılınca bir araya getirdiği makbuz kümelerinden bazılarını bir daha elden geçirirdi. Çünkü o yıllarda bayağı yaşlanmış, beli bükülmemişse bile rahatsızlık verecek konuma gelmişti. Ayrıca pek çok makbuzun arka arkaya incelenmesi de onun yorulmasına yol açardı.

Son bir küçük ekleme. Bizim sokak dediğimiz caddemizde koşup oynarken yanına çağırmasının da özel bir ifadesi vardı:

“Hay Saim'im, gel de şunnara bir bakiverelim hele...”

ÇOBANIMIZIN KARDEŞİ MUSTAFA

Vaktiyle şehrimizin bazı mahallerinden yola çıkarak sulak ve otlak bölgelere yayılmaya götürülen büyükbaş hayvanlarımız vardı. Bunları ise bu işe yatkın bir kişi sabahları evlerden toplar, ikindiye doğru geri getirirdi. Bu konu ile ilgili ayrı bir yazı bile kaleme alınabilir. Bizim evimizden sonraki ikinci ev bir çıkmaz sokağın içinde idi. Orada lakapları Ölmezler olan İbrahim Amca (İbrâmâ) eşi Emine Abla (İminapla) ve kızları Fatma Abla (Fatmapla) ile Hediye Abla (Hediyapla) ile otururlardı. İbrâmâ mahallemizin çobanı idi. Bir de zihin özüllü kardeşi vardı. Ancak o yıllarda bu adlandırmalar bilinmediği için Mustafa'ya biraz deli gözüyle bakılırdı. İşinin olmadığı zamanlar sokağın köşesine çıkar, gelen geçeni gözlerdi. Biz çocukları tanıdığı için onunla konuşmalarımıza pek cevap vermese bile keyif aldığı tahmin ederdik. (Bu çoban konusunu için yukarıda aradığımız kitabımıza bakılabilir: s. 86-67 ve 107-108)

HALK MİMARİSİNDEN ÖĞRENECEKLERİMİZ

Prof. Dr.
Haşim
KARPUZ*

2015 yılından itibaren görev yaptığım Karatay Üniversitesi'nde Mimarlık Tarihi, Sanat Tarihi, Bilimsel Araştırmalar, Anadolu Türk Mimarisi, Geleneksel Mimarlık gibi derslere giriyorum. Bu kapsamda Halk Mimarisi konularına daha fazla yer vermeye başladım. Geçtiğimiz yıllarda, İsmail Detseli misafirimiz oldu, öğrencilerimize Gökyurt'ta halk mimarisini anlattı. Gökyurt ve Akşehir'e geziler düzenleyerek köy ve şehir evlerini yerinde inceledik.

Halk mimarisi tamamen çevre şartları ve var olan malzeme ile inşa edilmiş, ihtiyaca göre tasarlanmış yerel yapı ustaları tarafından geleneksel tekniklerle üretilmiş yapılar. Bu bakımdan, Gökyurt köy evleri ile ova köylerinin evleri farklı özellikler gösterir. Hatta bir ilçenin

birbirine uzak köylerinde evler birbirinden farklı olabilir.

14 Şubat 2020 tarihinde mimarlık ve iç mimarlık bölümleriyle Beyşehir/Çavuş köyüne inceleme gezisine gittik. Amacımız yapıların mimari özelliklerini inceleyerek Yapı Kimlik Envanteri projesi hazırlamak. Bu yıl başka üniversitelerde Beyşehir'de halk mimarisi çalışıyor: Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü, ODTÜ Mimarlık-Restorasyon Bölümü değişik köylerde incelemelerde bulunacak. Bu üniversitelere Beyşehir Belediyesi (Başkan Adil Bayındır) ev sahipliği yapıyor, Sonsuz Şükran Köyü kurucusu Mehmet Taşdiken rehberlik ediyor.

Üniversitelerin görevlerini; meslek adamı yetiştirmek, araştırmacı yetiştirmek, kültürlü insan yetiştirmek, kendi dilini ve bir yabancı dili

* KTO Karatay Üniversitesi Öğretim Üyesi

Doğanbey'den bir görünüş

Çavuş Köyünden Bir Ev

iyi bilen insan yetiştirmek, ülke-bölge-şehir-köy kalkınmasına katkı yapmak, mimarlık ve kültür-sanat eserlerini korumak-yaşatmak gibi başlıklandırabiliriz.

Bu cümleden olarak önce halk mimarisinin özellikleri ve halk mimarisinden öğreneceklerimiz üzerinde durup özetle Beyşehir’de halk mimarisi hakkında özet bilgi vermek istiyorum:

Halk mimarisinin özellikleri:

- Malzeme ve Teknik: Doğal olup çevre şartlarına bağlıdır.

- Tasarım: İhtiyaca göre mekan tasarlanır.

- Strüktür: Malzemeye bağlı geleneksel sistemler kullanılır. Kerpiç duvar, ahşap direkler-taşıyıcılar, toprak dam gibi.

- Estetik-Süsleme: Önemlidir, kapılar, tavanlar, dolaplar süslüdür.

- Çevre ve komşuya saygı.

Mimarlık öğrencileri halk mimarisi yapılarını incelerken yukarıda sıraladığımız kavram ve teknikleri görerek kavıyor, algılıyorlar.

- Mimarlık tarihinin önce yapılarını

- Yalın mekan tasarımı

- Yapıyı ayakta tutan taşıyıcılar, duvar, dam, bölmeler

- Yapıların nasıl ve neden bozulup yıkıldıklarını görerek öğreniyorlar.

Beyşehir’de halk mimarisi:

Beyşehir, Beyşehir gölünün hayat verdiği Sultan Dağları, Erenler, Değegöl dağlarının çevrelediği geniş bir havzada göl kenarında kurulduğu anlaşılıyor. Surlar ve kalıntılardan Eşrefoğlu Beyliği zamanında (1283-1326) zamanında kurulmuştur. Gölün etrafında çok sayıda köy bulunmaktadır köy evlerinin mimarisine baktığımızda malzeme ve yapı tasarımında farklılıklar bulunmaktadır. Burada coğrafyanın çevre şartlarının mimariyi nasıl etkilediğini açıkça görmekteyiz. Halk mimarisinde ev ve çevresindeki yardımcı yapılardan başka şu ortak yapılar bulunur Mektep, okul, köy odaları, su yapıları (çeşme, kuyu, sarnıç), değirmenler.

Beyşehir köy evlerinden örnekler, benzerlikler, farklar:

1. Doğanbey Evleri:

- Hatıllı taş duvar, toprak dam +

Üstünlerden Bir Ev

çatı

- Zemin kat: Taşlık-mabeyn, ahır, samanlık

- 1 Kat: Sofa (mabeyin) oda (hanay-mutfak)

2. Üstünler Evleri:

- Hatıllı taş duvar, toprak dam + çatı

- Zemin kat: Ahır, kiler, samanlık

- 1. Kat: Sofa, oda, mutfak

3. Çavuş Evleri:

- Kerpiç yığma duvarlar, toprak dam + çatı

- Zemin Kat: Mabeyn, ahır, kiler (izbe)

- 1. kat: Dış sofa (çardak), sofa, oda, mutfak

Koruma Sorunları: Son yıllarda Türkiye'deki ekonomik, sosyal değişimler, köyden şehre göç olgusunu gündeme getirdi. Terk edilen evler, kullanılmayan yapılar hızla yıkılıp yok olmaya başladı.

İçinde yaşanan evlerde, banyo, tuvalet, oda ilaveleri ile özgün planları bozulmaktadır.

Bu yapıları restore edecek gele-

neksel usta yoktur.

Evlerle birlikte içlerindeki etnoğrafik eşyalar bırakılmakta, atılmaktadır. Köylülerimizin gündelik hayatlarında kullandıkları aletleri **Hurdacı** dükkanlarında görebiliriz.

SONUÇ

Yazının girişinde belirttiğim gibi, üniversitelerin birincil görevlerinden birisi de ülke kalkınmasına katkı yapmak, kültür varlıklarını, mimari mirasını korumaktır. Bu doğrultuda Beyşehir'de çalışan mimarlık bölümlerini, bu tür projeleri destekleyen MEVKA Mevlana Kalkınma Ajansı'nı kutlamak gerekir. Hızla yok olan kırsal mimarlıkla ilgili yapılara fonksiyon vermek, özgün şekliyle onarıp yaşatmamız zorunludur. Ev sahiplerinin evlerinde yaşamlarını sürdürmeleri için teşvik edilmeli ve ekonomik olarak desteklenmelidir. Büyükşehir belediyesi bünyesinde kurulan KUDEP gibi kurumun yanında uygulamaya yönelik bir birim kurup tarihi yapıları eski evleri onarıp-restore edecek uzman ve ustalar yetiştirmek yerinde olacaktır.

KONYA'DA DAĞISTANLI BİR ŞAİR: BABA HÜSNÜ (1882-1942)

1300/1882'de Azerbaycan'ının Nuha (Şeki)⁽¹⁾ şehrinde doğdu. Babası, şair ve bilginlerinden Ömer Efendi'dir. Rüştüye tahsilini memleketinde bitirdi. Müderris Salih Efendi'den Arapça ve Farsça öğrendi.⁽²⁾

1319/1903'te İstanbul'a gelerek Daru'l-muallimin'e (Öğretmen Okulu'na) girdi. Ardından Darulfünun Edebiyat Fakültesi'ne devam etti. Şiirle meşguliyetinden dolayı Tevfik Fikret ve Mehmet Akif Ersoy ile tanıştı. Tevfik Fikret, Hüsnü Efendi'deki şiir kabiliyeti sebebiyle onu çok takdir etti. Ona Fuzulî'den şiirler okutur ve "İşte geleceğin Fuzulî'si karşımızdadır" diyerek iltifata bulunurdu.

Hüsnü Efendi, Edebiyat Fakültesi'nden "aliyyülala/pekiyi" derece ile diploma aldıktan sonra 1327/1911'de (bugün Arnavutluk sınırları içinde olan) İşkodra İdadisi/Lisesi'ne Türkçe ve edebiyat öğretmeni olarak atandı. Ancak bir müddet sonra okulu İdadilerin Sultanî'ye değiştirilmesi yüzünden branş tarih

ve coğrafya öğretmenliği ile değiştirildi. Balkan savaşlarının başlaması ve Arnavutluk'un 28 Kasım 1912'de bağımsız bir devlet olması sebebiyle İşkodra'daki öğretmenliği kısa sürdü ve İstanbul'a dönmek zorunda kaldı. 1330/1914 tarihine kadar bazen Kabataş Sultanisi'nde bazen de İstanbul Sultanisi'nde öğretmen olarak bulundu.

SAMSUN GÜNLERİ

1330/1914 tarihinin ortalarına doğru Samsun Lisesi edebiyat öğretmenliğine tayin edildi. Samsun'da edebi faaliyetleri daha da arttı. Samsun mahalli basınında yazdığı şiirleri yayımlandı.

Milli Mücadele döneminde Rusya'dan kayıklarla Anadolu'ya gizlice cephane taşıyan Samsunlu çaparcıları (kayıkçıları, gemicileri) öven şu şiiri yazdı.

"Çaparcı heyeti, ey milli asker,
Tevarihte size "Türkoğlu" derler.
Size mahsustur azm ü metanet,
Sizinle iştihar eyler şecaat.

Sizinle müftehirdir mülk ü devlet,

Size medyunu şükrandır bu millet.

Müebbet sizde baki feyz u subh,
Beraberdir sizinle piriniz Nuh.

Sizin evsafınız tarihe ait,
Yeter bu istemez başka şevahit.

Sizi takdir eden takdire şayan,
Şecaat çünkü sizlerde nümayan.

Tecelli eylemiş sizde hamiyet,
İbadetten ibarettir bu hizmet.

Bu hizmet bir zaman inkâr olunmaz,

Bulunmaz misliniz asla bulunmaz.

Açıktır göğsünüz topa tüfeğe,

(1) Bu şehir 1968 yılına kadar bu ismi aldıktan sonra Nuha ismi Şeki olarak değiştirilmiştir. Mustafa Aydın-Anar Azizov, "Şeki", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 38, s.492.

(2) Mahmut Sural adı geçen "Salih Efendi" hakkında şu bilgileri vermektedir: "Salih Efendi, Baba Hüsnü'nün amcasıydı. İstanbul'da Eyüp'te otururdu. Bir yaz mevsiminde Hüsnü Bey'e misafir gelmişlerdi. Amca ile yeğenin sohbetlerini tam anlamamakla beraber doyamamıştım. Her bilim dalından konuya atlarlar, tartışmalarını çok hoş esprilerle süslerlerdi. Kırıla kırıla gülüşükleri olurdu. Bunu bir maneviyat zevki olduğunu ancak şimdileri anlayabiliyorum. Salih Efendi Konya'da iken Hüsnü Beyle bilimsel bir tartışmaya girişmişler. Hüsnü Bey fazlaca ısrar edince (hocası ve amcası olan) Salih Efendi Hüsnü Bey'e bir tokat atmış: "Sen mi biliyorsun, yoksa ben mi biliyorum köftehor!" demiş. Hüsnü bey: "Af edersiniz efendim" der fakat "amcam beni dövdü" diye aylarca katıla katıla gülümştür ki o zaman yaşı 57-58 falan olmalıydı. Böyle amcalığa böyle yeğenliğe doyum olur mu?" Konya'nın Sesi, 23 Ekim 1978.

Napolyon da yanaşmaz sizle cen-
ge.

Birer aslansınız yevm-i vegada,
Musırrım, sabitim bu iddiada.
Şecaat istikamet sizle kaim,
Şereftir namınız Turana daim.”⁽³⁾

Baba Hüsnu'nün bu şiiri beste-
lendiği gibi kısa sürede çaparçılar
arasında yayıldı. Fakat Samsun'da
yaşayan Rumlar ve diğer azınlıklar
ona karşı tepkilerini bildirmek için
evinin önünde her gün protesto dü-
zenlemeye başladı.

ŞİİRLE MÜCADELE

Ancak Baba Hüsnu onlardan
korkmadığı gibi, onlara cevap olarak
**Malta'da sürgün bulunan Süley-
man Nazif** (1869-1927)'in⁽⁴⁾ **vatan
hasretini anlatan “Daü's-sıla” şii-
rine** nazire olarak yazdığı “Daü'l-va-
tan” şiiriyle cevap veriyordu:

“Semayı mağribi andıkça sızlıyor
çiğirim,

Bu günde sen gibi ben de garib-i
derbederim.

Şehab-ı muzlime sor bahtımın
şevaibimi,

Sabayı şarkiden anla vatan meta-
ibini.

Çimenlerinde öten baykuşun sa-
dasiyla,

Yabaniler cirit oynar hüma hava-
sıyla.

Dumanlıdır yine eflake ser çeken
dağlar,

Fakat bu sabaha kadar firkatınle
kan ağlar.

Figanü ahın ile yansa da bütün
afak,

Serabı heşt bela ile muttasıl yürü-
düm.

Hayali nevm heyula gibi seni gör-
düm.

Bu şep unutma görün maha infi-
linle,

Seni gören mehi görsün vatan
hayalinle

Semada makes-i ikbali görmedik-
çe vatan,

Süleyman Nazif (1869-1927)

Seni arar sorar artık bütün sema-
lardan.”

Bu şiiri Hilal gazetesinde yayınla-
nır yayınlanmaz İngilizler onun hak-
kında soruşturma başlattı. Baba
Hüsnu az kalsın İngilizler tarafından
Malta'ya sürülecekti. Nüfuzlu bir
kişinin yardımıyla bu badireden
kendini kurtardı.

Malta'da sürgünde bulunan Sü-
leyman Nazif, Baba Hüsnu'nün şiiri-
ni okuyunca çok duygulanmış ve
kendisine teşekkür için bir mektup
yazarak “vatanda sizin gibi celadet
ashabı varken benim imanım yerini
bulur.” diye yazmıştır.

Baba Hüsnu, Samsun'da işgalcile-
re karşı hicvedici şiirler yazmaya de-
vam etti:

“Yaktı afakı sera-ser eseri dudi
gamım,

Artıyor kâkülü cana gibi her gün
elemim.

Badei bezm-i elest ile vücudum
memlu,

Ta ki rana yetirir dehrinde hak-i
kademim.

Yed-i beyza denilen kil-k-i fü-
sunkârımdır,

Sırasında okuyor Nef'i'ye mey-
dan kalemim,

Görmedim Tanrı bu günlerde ce-

(3) Baba Hüsnu, Divançe, s.68-69

(4) Muhammet Gür, “Süleyman Nazif”, TDV İslam An-
siklopedisi, c.38, s.92-94

lalinden eser,

Galiba sehmü kaza alınma yaz-
mış ademim.”

VATANIN KURTULUŞU İÇİN

Fakat o daha da ileri giderek Ana-
dolu'yu işgal etmeye çalışan İngiliz-
lere ve onların işbirlikçilerine de çatı-
yor vatanın kurtuluşuna olan inancı-
nı dile getiriyordu:

“Ağlatma ey felek ciğeri kan olan-
ları,

Güldür zaferle hali perişan olan-
ları.

Ey ceys ü namdar çalış millet uğ-
runa,

Kurtar kılıçla sinesi suzan olanla-
rı.

Ya Rab! Muhammed aşkına ağ-
latma rah kıl,

Dağ-ı derunu çaki giriban olanla-
rı,

Dünya yüzünde biz yaşadıkça
unutmayız,

Gurbet elinde millete kurban
olanları.

Firavuni veş sefain ile etme ifti-
har,

Musa'ya sor o sahib-i umman
olanları.

Kuvvetle hak olunca zahiri bu
milletin,

Ölmez yaşar, hilal ile turan
olanları.

Meydana çıktı ahari **Hüsnü** de-
diklerin,

Millet bi-hakkın anladı Mervan
olanları.”

Yazdığı hiciv tarzı şiirleri yüzün-
den Sultan Vahdettin hükümeti ta-
rafından öğretmenlik görevinden
azledildi. Samsun tüccarlarından ba-
zıları aralarında para toplayarak
Baba Hüsnü'ye bir dükkân açtılar.
O'na “Senin kalemin vatanındır yaz”
diyerek O'nun tekrar şiir yazmasını
teşvik ettiler. Bir müddet sonra tek-
rar öğretmenlik görevine dönen
Baba Hüsnü, önce Samsun Ticaret
Mektebi'ne ardından da Kız Orta
Mektebi'ne tayin edildi.

SAMSUN'DAN AYRILIŞ

Samsun'da iken her Perşembe

öğretmenler toplanır, çeşitli konu-
larda konferanslar verilerdi. Bir gün
Sıra Baba Hüsnü'ye gelmişti. O farklı
bir gece meydana getirmek için “Asri
Baba'nın Asri Mevlidi” diye bir şiir
yazdı. Bu şiir mevlit tarzında ve vez-
ninde olup Samsunlu ekâbirleri hic-
vediyordu. Bu şiirinden dolayı iki
kere soruşturma geçirdi. Sonunda
maaşı düşülerek Konya Sanat Oku-
lu'na tayini çıkarıldı. Vefatına kadar
da Konya Sanat Okulu'nda Türkçe,
tarih ve coğrafya öğretmenliği yap-
tı.⁽⁵⁾

“Samsun'dan Ayrılırken” adlı şiir-
inde ayrılışını şöyle dile getirmektedir:

“Hicrana yok tahammülüm arık
zamaneden,

Menhus ölüm dedikleri bilmem
ki nerededir,

Tam yirmi yilda kahrımı çekti bir
....

Gitsem de Konya'ya yine gönlüm
bu yerdedir.

Böyle hicrana tahammül olur,
Çekmemiş çektiğimi mecnun da,

Gözlerimden dökülen kan yaş-
tan,

Laleler baş verecek Samsun'da.”⁽⁶⁾

KONYA'YA GELİŞ

Baba Hüsnü, geldiği Konya'yı ise
şöyle vafeder:

“Öyle bir zamanda geldik ki Kon-
ya'ya,

Erenler gitmiş, yapılar kalmamış.
Dergâhlar kapanmış, kubbeler

çökmüş,
Dedeler gizlenmiş, neyler kalmamış.

Dağılmış meclis, dökülmüş mey
Kesilmiş ihvanın muharrik hay u
huyu

Türbeden başka kalmamış şeyi
Kadehler kırılmış, meyler kalmamış.

Aradım Şeyh'i sordum Dede'ye
Duyunca ismini vardı secdeye,

“Onu sorma” dedi Felekzede'ye,

(5) Muammer Emiroğlu, “Baba Hüsnü”, Babalık, 1, 5, 8, 10 Ağustos 1932.

(6) Baba Hüsnü, Divançe, s.113

Konya Sanat Okulu.

Mesnevihan Sıdkı Dede (v. 10 Temmuz 1933)

“Pirimin postundan şeyler” kalmamış.

Erenler bağıni gezerken biri,
Atıldı karşıma dedi: “Dön geri,
Bu izinsiz yerlerde gezme serse-
ri.”

Zakirler susmuş, haylar kalmamış.

Bağ-ı hazandır bağ-ı Meram’ın,
Kurumuş suları hep ırmağının,
Kubbesi çökmüşse otağının,
Kubbedeler gitmiş kiler
kalmamış.”⁽⁷⁾

MESNEVİHAN SIDKI DEDE’YE

İyi bir hattat olan Baba Hüsnü bilhassa sülüs, nesih ve talik yazıları üzerinde eserler verdi. Arapça ve Farsça’yı bütün yönleriyle çok iyi bilirdi. Hatta Farsçayı ana dili gibi konuşabilirdi. Bu yüzden Hz. Mevlana’nın Mesnevi’sine tam hâkimdi. Kaynaklar onun

(7) Baba Hüsnü, Divançe, s.124-2514

Mesnevihan olduğunu söylemektedir.

10 Temmuz 1933'te vefat eden Mesnevihan Sıdkı Dede⁽⁸⁾ için talik yazısıyla şu şiiri yazmıştır:

“Ey felek bir âlimi ilmiyle ettin haksân,

Ağlarsa azdır bu hâle ins u cin, gir u beyan,

Aşık-ı sâdik idi, aşkıyla gitti cennete,

Oldı nâili terk-i cân ile vücûd u vahdeti,

Mesnevihân-ı hakikî, hem hatib-i dil-pesend,

Câmını etmişti ne ten rah-ı Hak'ta bend-i bena,

Etti îsâl rûhunu cennât-ı Adn'e rıfkla,

“İrcü” emrine “lebbeyk” etti Sıdkı sıdk ile,

Mazhar oldu mevt-i âlem mevt-i

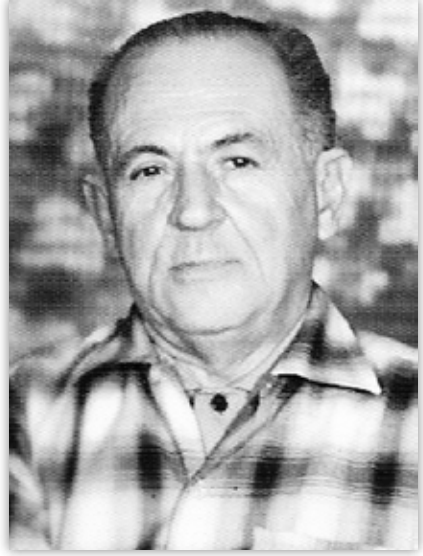
(8) Mehmet Zeki Dolbay, Mesnevihan Sıdkı Dede (1824-1933)'nin hayat hikâyesini şu şekil vermektedir: “Sıtkı Dede, (bu gün Bulgaristan sınırları içinde kalan) Filibeli'dir. Filibe mektep ve medreselerinde tahsil ederek icazetname aldıktan sonra İstanbul'a gelmiş, Konya'nın esbak (eski) müftüsü Kadınhanlı Hacı Hüseyin Feyzi Efendi ile birlikte İstanbul hocalarından meşhur Şakir Efendi'nin dersine hazır olarak bu zattan da bir icazetname alarak Konya'ya gelmiş, mülga Mevlevî dergâhi Çelebisi Sadrettin Efendi zamanında ikrar verip Mevlevî dervişleri arasına karışmış, bin bir gün çileyi ikmal ettikten sonra fenni musikideki behresine binaen ayınhan olmuş, daha sonra yine Sadrettin Çelebi Efendi zamanında tarikatçı ve Mesnevihan olan Eyüp Çelebi'nin vefatı üzerine ilim ve fazl, ehliyet, dirayeti olduğundan dergâhin mesnevihanlığına geçirilmiştir. Tekkelerin lağvına (kapatılmasına) kadar bu vazifeyi ifa etmiş üç defa (Hz. Mevlana'nın yazdığı) Mesnevî'yi hatmettiği söyleniyor. Türkçe, Arapça, Farsça, Fransızca, Bulgarca bilir. Tasavvuf ilmine aşina idi. Tabiatı şiiriyesi, hattat, hakkaklığı da vardı. Şiirleri doğma olmayıp ilim kuvvetiyle söylendiğinden tatsızdır. Fransızca'yı burada bir maarif müdürüne Farsça okutarak ondan öğrenmiştir. Almanya'nın İstanbul elçisi dergâhi ziyarete gelmiş, Çelebi Abdülvahid Efendi'nin emri üzerine Sıtkı Dede Efendi ile görüşürmüş, Çelebi Efendi fazla hürmet olmak üzere şurup getirmelerini emretmiş, şurup gelince güya Almanya'da şurup ikram edilirse istiskal sayılmış, elçi tercümana, “fevkalade hürmet gördüğümüz halde bu nedir?” diye Fransızca sormuş. Sıtkı Dede bunu anlayarak Fransızca, “hürmet ettiğimiz zevata ikram ederiz” deyince memnun olarak kalmış, lisan bilen Sıtkı Dede'nin elini öpmüş. Sıtkı Dede, 1303/1887'de evlenmiş ve Selimiye Camii'ne de hatip olmuştur. Okuduğu hutbeleri zamana münasip olarak kendi yapar, okurdu. Hocaların dedikodusuna bakmayıp Konya'da ilk defa ayağına lastikli ve çivili mest giyen kendisidir. Doksan yaşını geçen bu zat, iki üç seneden beri evinden dışarı çıkamayacak bir derecede hasta idi, bir seneden beri yanına gelenleri seçemez bir hale gelmişti. Yetmiş iki gün hiç aklı ermez bir halde yatarak 10 Temmuz 1933'te vefat etmiştir.” Bakınız: Babalık, 11 Temmuz 1933.

âlim sırrına,

Fatiha'yla rûhunu şâd eyle gel de kabrine,

Söyledi tarihini şair Gurbetzedede,
“Etti teslim canını “yâ hu” diye Sıdkı Dede.”

1352/1933⁽⁹⁾

Afif Evren

AFİF EVREN, BABA HÜSNÜ'YÜ ANLATIYOR

Afif Evren “Şair Muallim Baba Hüsnü” adlı makalesinde onun hakkında şunları kaydeder:

“Muallim ve şair Baba Hüsnü, bundan yirmi iki yıl kadar evvel Konya Sanat Mektebi'nde Türkçe hocası idi. Kalender meşrep bir zattı. Şiirlerini hemen hep aruz ile yazardı. Baba Hüsnü'yü Konya matbuatına, daha doğrusu mahdut bir münevver kütlesine tanıtan, gene o tarihlerde İnhisarlar (Tekel) müfettişi olan Mümtaz (Kozanoğlu) Bey isminde bir şahsiyetti. Kendisi de şair olan Mümtaz Bey kültürlü bir zattı. Şair Kütahyalı Şeyhi'ye dair Konya'da edebi bir etüt neşretmişti. O tarihte yaşlı olan Baba Hüsnü'nün nereli olduğunu,

(9) Veli Sabri Uyar, Baba Hüsnü hakkındaki bilgileri kendisine Erkek Sanat Enstitüsü Tabiat öğretmeni Fahri Atabek tarafından gönderildiğini ifade etmektedir. Bakınız: Hattatlar Armağanı, Konya, Ocak-Şubat 1949, sy.123-124, s.10-11; Baba Hüsnü, Divançe, s.285-286

şimdi hatırlayamıyorum. Herhalde, aruzla yazmış veya irticalen söylemiş olduğu gazel ve kıtaları olmalıdır.

Mümtaz Bey onun en yakın arkadaşı, fikirdaşı idi. Evvelce Konya başınında bazı kıta ve gazellerini okuduğum Baba Hüsnü son devrin heccavları (hicivcileri) gibi doğru özlü, açık sözlü ve cesurdur. Elimde bir tek kıtası vardır. O kıtasını, buraya, politika yapmak için almıyorum. Sadece taşralı bir şair ve münevverin o zaman ki (1932) Konya'yı nasıl bulduğuna ve gördüğüne işaret etmek istiyorum:

“Anlamak tarih ile müşkilse Türki bir defa

Bir bakın ibret gözüyle Konya'nın asarına,

İş ü nüş ile geçirmiş ömrünü zaten selef,

Bakmamış kimse zavallı Konya'nın imarına!”⁽¹⁰⁾

MAHMUT SURAL BABA HÜSNÜ'YÜ ANLATIYOR

Mahmut Sural, Baba Hüsnü ile kendisinin ve ailesinin nasıl tanıştıklarını şöyle anlatır: “1935 falandı. Meram'da bir bağ kiralamıştık. Bitişliğimizde bir bağda da bir kiracı oturuyordu. Saçı sakalına karışmış, sırtında entari olan bir adam kiraladı. O bağın çayırlığında dolanıp duruyordu. Küçük yaşlarda ikisi kız, biri erkek üç çocuğu vardı. Hanımı derli toplu bir hanımdı. Çocuklar büyük bir çoğunlukla babalarının üstünden hiç inmiyorlardı. Geriden böyle görüyor bu aileyi yadırgıyorduk.

Bir sabah bu komşumuzun kuzuları bizim bahçeye girmezler mi? Rahmetli babam hem kuzuları büyük bir hışım ile kovalar, hem de komşumuza ulu orta bağırır çağırır.

(10) Afif Evren, Şair Muallim Baba Hüsnü, Yeni Meram 18 Nisan 1954. Afif Evren'in Konya hakkında kaydettiği bu şiir Baba Hüsnü Divançe'sinde daha farklıdır. Burada yöneticileri hicvetmektedir: “Anlamak tarih ile müşkülse Türkü bir defa/Seyredin ibret gözüyle Konya'nın asarını/ Cebini doldurmağa dalmış gelen valileri/Bakmamış zavallı Konya'nın imarına.” Bakınız: Baba Hüsnü, Divançe, s.114.

Mahmut Sural

Komşumuz: “Af edersiniz efendim” der “kuzular benim dalgın bir zamanımda girmişler bahçenize. Siz haklısınız, eğer hayvanlar zarar vermişse hemen ödeyeyim. Bundan sonra da bir daha olmaz böyle şeyler.” der.

Bu olayın hemen arkasından gelen ilk pazar günü bir de ne görelim? Konya'nın ne kadar değerli din bilgini varsa tümü bu komşunun misafiri değil mi? Bahçenin çayırlığına halılar, kilimler, minderler serilmiş, iri bir semaver fokurdamakta. Bir yandan tavşankanı çaylar içilirken öbür yandan da sohbetler edilmekte. Ev sahibi olan kişi yine saç sakalına karışık, yine entarili olarak dönüp durmakta. Allah Allah, kim bu adam? Rahmetli babam komşumuzun bahçesindeki ulema sohbetine katılmak ister ama nasıl olur? Daha iki gün önce komşumuz ev sahibine bağırıp çağırmıştır. Derken **Hacı İsa Ruhi Bolay** babamı görür ve çağırır. O da süklüm püklüm gider. Ev sahibi ile tanışılır. Bu zat Baba Hüsnü Bey'dir. Bu tanışılıktan sonra babam büyük, kâmil insan Hüsnü Bey'in emrine girer. O kovaladığı kuzuları bile bizimkilerle beraber kendisi otlatmışlardır.

Baba Hüsnü altmış lira aylık alırdı ki bu büyük bir paraydı. Ama alış

Konya Sanat Mektebi, 1928

verişi bilmezdi. Bu nedenle de aylığı-
nın yetmediğinden şikâyet eder du-
rurdu. Örneğin o zamanlarda Azizi-
ye Camii'nin doğu yönündeki boşluk
pazardı. Buradan aldığımız zerzevatı
Babı Aksaray mahallesindeki evine
kadar götürmesi için hamala yirmi
beş kuruş teklif ederdi. Hâlbuki o dö-
nemlerde yirmibeş kuruş bir amele
günlüğü idi ve hamal ücretleri en
uzak semtlere yüz para iki buçuk ku-
ruş idi. yaptığı alışverişleri hep böy-
leydi. Sonunda babam, Hüsnü Bey'in
vekilharçlığını da üstlendi. Eve gelen
tezkerelere göre istenilenleri alır
gönderirdi. Rahmetli Hüsnü Bey, ay-
başlarında sağlanan tasarrufları gö-
rünce keyifli keyifli güler, fıkralar
anlatır, babama dualar ederdi. Baba-
mın kendilerine gösterdiği büyük
saygıdan ve hizmetten galiba sıkılır-
dı da. Bunu duyar gibi olurdum. Be-
nimle de çok ilgilenmiştir. Ama be-
nim kafa kafa değil ki. Esen kavak
yellerinin olumsuz uğultularından o
yüce ilgiyi değerlendirmesini
bilemedim⁽¹¹⁾

BABA HÜSNÜ'NÜN VEFATI

Baba Hüsnü soyadı kanununda
"Ozanbay" soyadını aldı. Kalp rahat-
sızlığı olan Baba Hüsnü 1942'de
Konya'da vefat etti. Üçler Mezarlığı-
na defnedildi.

Baba Hüsnü'nün kabrini ayakba-
şı kitabesinde Arapça olarak: "Hü-

ve'l-hallakü'l-baki, haze'l-kabrü el-
merhum ve'l-mağfur eş-şair el-mer-
hum Baba Hüsnü bin Ömer Efendi
Âzeri el-Beyani, eş-Şekîvî, en-Nuha-
vi, rahmetullahi aleyhi rahmeten va-
sia. 1361/1942" yazılıdır.

Başucu taşında Türkçe olarak
"Türk maarifine elli sene hizmetten
sonra Konya Erkek Sanat Enstitüsü
ve Konya Lisesi Edebiyat öğretmeni
iken vefat eden Dağıstanlı şair mer-
hum Baba Hüsnü Bey'in ruhuna Fa-
tiha d. 1300-ö.1942. Hüsnü Ozan-
bay" yazılıdır.

Sağlığında iken kendi vefatına
dair şu şiiri yazmıştır:

"Günahımla hemen geldim,
Beni affet bakma kusura.
Günahım varsa da bence ehaftır,
Celaledin'e car olmak şereftir.

(11) Mahmut Sural, "Veli Sabri'nin Defterlerinden",
Konya'nın Sesi, 23 Ekim 1978.

Beğenmezken Baba birçok diyarı,
Nasip oldu bana Üçler Mezarı.
Melek geldi dedi tarihi buşra,
“Aleyke ve rahmetullahi teala.
1361/1942”⁽¹²⁾

AİLESİ

Baba Hüsnünün üç çocuğu oldu. Küçük kızı “**Süha**” bir bademcik ameliyatında vefat etti. Büyük kızı “**Tuba**”, Sağlık Bakanlığı’nda çalıştığı sırada tanıştığı bir doktorla evlendi. Oğlu “**Acar**” ise Ankara’da Tarım Bakanlığı’nda memur idi.⁽¹³⁾

ESERLERİ

Baba Hüsnünün “Keşkül” adlı şiir defteri hakkında Mahmut Sural şu bilgileri vermektedir: “Baba Hüsnü’nün cildi kalın bir defteri vardı. Adına “**Keşkül**” diyordu. İçi kendi şiirleriyle doluydu. Birkaç kez bu defterdeki bazı şiirlerini okumuştum, ama şimdi içeriklerini anımsamıyorum. Galiba hicivdi. Vefatından sonra bu defteri eğer varsa başka evrakını ailesinden istedim. Kardeşi İstanbul vaizlerinden Cemal Ozanbay’ın aldığını söylediler. O defterin izi kayboldu.”⁽¹⁴⁾

Baba Hüsnü’nün yaptığımız araştırmalarda iki ayrı Divançe’sinin olduğunu tespit ettik. Bunlardan birisi İstanbul BB Atatürk Kitaplığı’nda diğeri ise Marmara Üniversitesi Nadir Eserler Koleksiyonu’ndadır. İki eserde birbirine benzemekte ama Atatürk kitaplığındaki divançesi Konya’da iken yazdığı son şiirlerini de kapsamaktadır. Marmara Nadir Eserler’deki, ise Samsun’da iken yazdığı şiirleri kapsamaktadır.

a. Atatürk Kitaplığı Nüshası

Baba Hüsnü’nün “Divançe”⁽¹⁵⁾ adlı eseri İstanbul BB Atatürk Kitaplığına (Bel-Yz-K-1414) kayıtlıdır. Rika hattıyla 318 sayfadır. Eser 192x130 mm edatındadır.

(12) Mahmut Sural, “Veli Sabri Uyar Defterlerinden”, Konya’nın Sesi, 21 Ekim 1978.

(13) Konya’nın Sesi 24 Ekim 1978.

(14) Konya’nın Sesi 24 Ekim 1978.

(15) Baba Hüsnü, “Divançe-i Baba Hüsnü”, İBB, Atatürk Kitaplığı, Bel-Yz-K1414.

İlk sayfada “Konya Sanat Mektebi Türkçe ve tarih muallimi Dağıstanlı Baba Hüsnü 1939” ve altındaki notta ise “mündericatinin kısmı küllüsü (büyük bir kısmı) Samsun’a aittir” diye yazılıdır.

29 Şubat 1933 tarihinde Konya Lisesi son sınıf öğrencisi Murat Süküti’nin Baba Hüsnü’ye ithaf edilmiş bir şiiri vardır. Ondan sonraki kayıta ise “Kitabın sahibinin tercem-i halini yazan İnhisarlar (Tekel) Müfettiş-i Umumisi Emir oğlu Muammer Bey’dır” yazılıdır. Burada Muammer Beyin Babalık gazetesinde “Baba Hüsnü, Babalık” adıyla 22 Haziran, 3 Temmuz, 1, 5, 8 ve 10 Ağustos 1932 de neşrettiği makaleleri kopya edilmiştir. Fakat bu makalelerden “devamı var” denilen ve 10 Ağustos’tan sonra yayınlanan “Asri Baba’nın Asri Mevlidi” bölümü eklenmemiştir.

Divançe besmeleden sonra Allah’a “**Münacat**” (s.18) ve Hz. Peygamber’e “**Naat**” (s.19) ile başlamaktadır.

MÜNACAT

İlahi mücrimim affet günahım,
Ki senden gayri yoktur penahım.
Şerikin yok münezzehsin mekandan,
Müberrasın zamandan in ve andan.
Âlimsin haddi zatında âlimsin,
Kadimsin ibtidan da kadimsin.
Nihayetden muarrasın İlahi,
Kabul etmez vücudun iştibahı.
Ne mümkün anlamak hakkıyla zatını,
Sanatın aklına sığmaz duhatın.
Vücudun muktezayı zatın olmuş,
Cihan bir “kaf” ve “nun”dan kurulmuş.
Kevakib kudretinden bir numune,
Sığar mı hikmetin ilm ü fununa.
Umuma nimetin dünyada sayen,
Mecusi Ermeni kibur Müslüman.
Beni dür etme ya Rab rahmetinden,
Kıyamette Muhammed ümmetinden.
Yegâne ezber mededgah bi penah,
Benim “la taknetu min rahmetillah.”
Günahkâr Hüsnü’yüm mahşerde ya Hak
Penahım, destigirim sensin ancak.

NAT-I NEBEVİ

Habibi Kibriyasın ya Muhammed
Rasülü müctebasın ya Muhammed
Vücudun “rahmeten li'l-âlemin”dir,
Bundan derde devasın ya Muhammed.
Beşersin biz gibi halkında mümkün,
Rasülü Mustafa’sın ya Muhammed.
Mekanın “Kâbe kavseyni ev edna”
Reis-i enbiyasın ya Muhammed.
Seni tavsife yoktur iktidarım,
Meali “ved-duha”sın ya Muhammed.
Ebu Bekir, Ömer, Osman rehber,
Veliyyü'l-Mürteza’sın ya Muhammed.
Hüda zikreylemiş namıyla namın,
Mühıbb-i kibriyasın ya Muhammed.
Bırakma Hüsniyyü mahşerde nihan,
Kabul eyle duasın ya Muhammed.

Arkasından Baba Hüsni, gazel-
ler, Muharrem ayı, bazı şahıslar, İstiklal Harbi ve Ramazan üzerine yazılmış şiirler, Bursa ve İzmir’in düşman işgalinden kurtuluşu hakkında tarih düşürmeler ile “Asri Baba’nın Mevlidi” (s.300-302) gibi birçok şiiri mevcuttur.

TARİH DÜŞÜRME

Bazı tarih düşürmeleri şu şekildedir:
“Aziziye imamı muktedanın,
Hatib u hafız Hacı Mustafa’nın,
Budur kabri yanından geçme,
Oku bir Fatıha ihlası tekrar,

Namazı daima hatm ile ifa,
Ederdi rahmetullahi teala,
Dedi tarihin cevherle sami,
“Vefat etti Aziziye İmamı, 1354”⁽¹⁶⁾

b. Marmara Nadir Eserler Nüşhası

Eserin eksik bir yazma nüsha Marmara Üniversitesi Nadir Eserler Koleksiyonu’nda mevcuttur. Eser “Divan-ı Baba Hüsni” adında, Demirbaş No:12923/Y044’ya kayıtlı, 220x155 mm ebadında ve 214 sahifedir.

KAYNAKLAR:

- Afif Evren, Şair Muallim Baba Hüsni, Yeni Meram, 18 Nisan 1954.
Baba Hüsni, Divance-i Baba Hüsni, İBB Atatürk Kitaplığı, Bel-Yz-K1414.
Hüsni Baba, Divan, Marmara Üniversitesi Nadir Eserler Koleksiyonu, Demirbaş No:12923/Y044
Mehmet Zeki Dolbay, “Sıdkı Dede”, Babalık, 11 Temmuz 1933.
Mahmut Sural, “Veli Sabri’nin Defterlerinden”, Konya’nın Sesi, 21-24 Ekim 1978.
Muammer Emiroğlu, “Baba Hüsni”, Babalık, 1, 5, 8, 10 Ağustos 1932.
Muhammet Gür, “Süleyman Nazif”, TDV İslam Ansiklopedisi, c.38, s.92-94.
Mustafa Aydın-Anar Azizov “Şeki”, TDV İslam Ansiklopedisi, c. 38, s.492.
Selçuk Es, Büyük Konya Ansiklopedisi, s.1027.
Veli Sabri Uyar, Hattatlar Armağanı, Konya, Ocak-Şubat 1949, sy. 123-124 s. 10

(16) Baba Hüsni, Divançe, s.292.

